

KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG ÉVKÖNYVE 20.

A kötet megjelenését támogatta:

BETHLEN GÁBOR
Alap

**Kriza János Néprajzi Társaság
Évkönyve
20**

**A néprajztudomány története.
Intézmények, kutatók, kutatások**

Szerkesztette
György V. Imola
Keszeg Vilmos
Tekei Erika

KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG
KOLOZSVÁR, 2012

Kiadja a KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG
400162 Kolozsvár, Croitorilor (Mikes) u. 15.
telefon/fax: +40 264 432 593
e-mail: kriza@mail.dntcj.ro
www.kjnt.ro

© Kriza János Néprajzi Társaság, 2012

Lektorálta:
dr. Gazda Klára
dr. Olosz Katalin

Borítóterv és tipográfia:
Könczey Elemér

Számítógépes tördelés:
Sütő Ferenc

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 20 : a néprajztudomány
története : intézmények, kutatók, kutatások / ed.: György V. Imola,
Keszeg Vilmos, Tekei Erika. - Cluj-Napoca : Kriza János Néprajzi
Társaság, 2012
Bibliogr.
ISBN 978-973-8439-66-5

I. György, Imola V. (ed.)
II. Keszeg, Vilmos (ed.)
III. Tekei, Erika (ed.)

39(439)

Készült a kolozsvári GLORIA és IDEA Nyomdában
Igazgató: Nagy Péter

Tartalom

Ajánló sorok 7

Intézménytörténet 13

Keszeg Vilmos
A Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem
Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Karának
1942. április 16-i jegyzőkönyve 15

Zakariás Erzsébet
A Román Akadémia Kolozsvári Folklórarchívuma.
Történet és szerkezet. 79

Tibori Szabó Zoltán – Újvári Mária
A Minerva nyomda és könyvkiadó (1920–1948)
kiadványainak jelentőségéről. 95

Dávid Gyula
Új időszámítás kezdete a hazai magyar néprajzi könyvkiadásban
(A Kriterion Könyvkiadó első évei). 123

Vida Tekei Erika
A Mentor Kiadó néprajzi kiadványai – 1996–2010. 133

Eleonora Sava
A Kolozsvári Egyetemisták Folklórköre.
Történet, kutatási módszerek, archívum 173

Asztalos Enikő
A Marosvásárhelyi Népi Egyetem néprajzi tanfolyamának
18 éves története (1993–2011) 187

Életpályák, kutatások 203

Keszeg Vilmos
Borbély Sándor aranyosszéki folklórgyűjtése a 19. század végén . . . 205

Olosz Katalin	
Viski Károly balladagyűjtései a huszadik század elején	229
Tánczos Vilmos	
Lükő Gábor bukaresti kapcsolatai, tanulmányai (1931–1933)	251
Salamon Márton László	
A Dimitrie Gusti professzor vezette bukaresti szociológiai iskola és az Erdélyi Fiatalok közötti kapcsolatok (a <i>Sociologie Românească</i> folyóirat tükrében)	279
Kürti László	
Idő, terep és leírás: Kalotaszeg kutatói és a lakodalmak összehasonlítása	299
Viga Gyula	
Gunda Béla és Kárpát-Európa vándorai	329
Gatti Beáta	
Sántha Alajos és életműve a bukovinai székelység kutatástörténetének kontextusában	343
Albert Ernő	
Faragó József (1922–2004)	367
Balázs Lajos	
Bartók nem menekül! A globalizáció apokaliptikus víziója a <i>Cantata Profanában</i>	399
Rezumate	419
Abstracts	425
Szerzőink	431
Autorii.	435
Authors	439

Ajánló sorok

2008. október 18-án Kolozsvárt *Megemlékező konferencia a kolozsvári néprajzoktatás 110. évfordulója alkalmából* címmel tudományos rendezvényre került sor. Egy év múlva, 2009. október 23-án hasonló témával újabb konferencia zajlott le. A két tudománytörténeti konferencia előadásai közös kötetben láttak napvilágot, 2010-ben.¹

A felhívás szerint időszerűvé és szükségessé vált a kolozsvári néprajzi oktatás három korszaka eseményeinek, dokumentumainak feltárása. S minthogy a kolozsvári képzés, az oktatók és a végzettek életpályája és életműve elválaszthatatlanul kapcsolódik a tudományos élet tágabb szférájához, a szervezők további alapkutatások, forrásfeltárások elvégzését látták szükségesnek. Indokoltnak tűnt a romániai és a magyarországi, a romániai magyar és román néprajzi képzés és kutatás kapcsolatainak, intézményeinek, csoportos és egyéni kutatások történetének és eredményeinek, a könyvkiadás körülményeinek, a hagyomány, a népi kultúra és társadalom kutatását figyelemmel követő sajtó, a kutatói életpályák és életművek további vizsgálata.

2010. október 22-én, 2011. október 21-én, majd 2012. október 26-án újabb konferenciák zajlottak le. A szervezésbe a BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszéke, a Kriza János Néprajzi Társaság mellett bekapcsolódott a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Néprajzi és Antropológiai Szakbizottsága, az EME Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya.

E három tanácskozás előadásait nyújtjuk most át az olvasónak.

Az *Intézménytörténet* című fejezetben Keszeg Vilmos a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Karának irattárából teszi közzé annak az 1942. április 16-án lezajlott kari tanácsnak a jegyzőkönyvét, amelyen a Viski Károly távozása miatt megüresedett néprajz tanszék elfoglalására pályázó szakemberek életművének áttekintése és értékelése hangzott el, valamint megszületett a

¹ Czégényi Dóra – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 18. Oktatás, kutatás, intézmények Kolozsvárt*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2010.

helyettes tanár további igénybevételeét támogató döntés.² Salat-Zakariás Erzsébet a bukaresti Folklorintézet fiókjaként 1949-ben létrehozott kolozsvári Folklorintézet történetét, archívumának szerkezetét, munkatársait, állományának állapotát és mennyiségi mutatóit közli.³ Örvendetes az, hogy elkészült három könyvkiadó kiadási szemléletének, a kutatási eredmények közzétételére irányuló törekvéseinek összefoglalása. Az Újvári Mária – Tibori Szabó Zoltán szerzőpáros a Minerva könyvkiadónak a különböző olvasói igények kielégítésére, közöttük a folklorértékek népszerűsítésére tett törekvéseit, Dávid Gyula a Kriterion Könyvkiadónak az 1970–1980-as években néprajzkutatások támogatásában és népszerűsítésében kifejtett heroikus munkáját, Vida Tekei Erika pedig a romániai változásokat követően alakult Mentor Kiadó 1995–2010 közötti néprajzi érdeklődését ismerteti. Nora Sava a Kolozsvári Tudományegyetem román szakos hallgatói folklorkörének 1958–1993 közötti terepmunkáit rekonstruálja.⁴ Asztalos Enikő a Marosvásárhelyi Népi Egyetemen 1993–2011 között általa vezetett néprajzi tanfolyam céljait és tartalmát, hallgatóinak számát és motivációit mutatja be.

Az *Életpályák, kutatások* fejezetet két tordai és Torda környéki, a 19–20. század fordulóján elvégzett kutatás bemutatása indítja. Keszeg Vilmos az *Aranyosvidék* című lap 1892-ben kiírt néprajzi pályázatának pályamunkáit, részletesen Borbély Sándor folklorfeltáró tevékenységét mutatja be. Olosz Katalin Viski Károlynak a szülővárosában az 1900-as évek elején végzett balladakutatásának történetét, eredményét ismerteti. Tánczos

² A Gunda Bélának a tanszékrevaló kinevezését eldöntő, 1943. április 8-i kari tanács jegyzékönyve a KJNT 18. számú évkönyvében látott világot. Keszeg Vilmos: A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Bölcsész- és Történettudományi Karának 1943. április 8-i jegyzékönyve. In: Czégényi Dóra – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 18 Oktatás, kutatás, intézmények Kolozsvárt..* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2010, 205–288.

³ Ezt megelőzően Almási István ismertette az intézet népzene kutató programjait. A tanulmány a KJNT 18. számú évkönyvében látott világot. Almási István: Népzene kutató műhely Kolozsváron. In: Czégényi Dóra – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 18. Oktatás, kutatás, intézmények Kolozsvárt.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2010, 135–142.

⁴ Itt említjük meg, hogy a kolozsvári tudományegyetem magyar szakos hallgatói Korunk társadalomnéprajzi körének bemutatása korábban világot látott, a KJNT 9. számú évkönyvében. Borbély Éva: A Korunk társadalomnéprajzi körének története. In: Keszeg Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2001, 216–223.

Vilmos Lükő Gábor bukaresti tanulmányútját, romániai folklórgyűjtéseit, a román pályatársakkal való kapcsolatát foglalta össze. Ugyanennek a korszaknak, az 1930-as éveknek a bukaresti szociológiai műhelyébe, Dimitrie Gusti falukutató mozgalmanak és az Erdélyi Fialatok kapcsolatának történetébe nyújt betekintést Salamon Márton László tanulmánya. Kürti László a kutatásszemlélet és -módszertan alakulását követi nyomon a kalotaszegi lakodalmat leíró etnológiai irodalomban. Viga Gyula tanulmánya Gunda Béla életművének egyik kérdését, a „Kárpát-Európát” bejáró „vándorok” (pásztorok, vándormunkások, -kereskedők) kultúrák, régiók között közvetítő szerepét foglalja össze. Gatti Beáta a bukovinai székelyek életmódját megőrkítő Sántha Alajosról, Albert Ernő a romániai magyar folklorisztika kutatóegységének, Faragó Józsefnek az életpályájáról és életművéről készít összefoglaló képet. Balázs Lajos Bartók Béla *Cantata profana* című zeneművének folklorisztikai háttérét és recepcióját elemzi.

Úgy gondoljuk, hogy az alábbi irodalomjegyzékben megnevezett bibliográfiák és összefoglaló munkák, valamint Kriza János Néprajzi Társaság 9-es 18-es számú évkönyvében közzétett tanulmányok után a jelen kötetben szereplő írások is közelebb visznek a romániai magyar néprajzi kutatás történetének egységben való látásához.

Kolozsvár, 2012. november 25.

Keszeg Vilmos

Tematikus bibliográfiák

BALÁZS Lajos (összeáll.)

2001 Az átmeneti szokások kutatásának romániai magyar bibliográfiája. 1949–2000. In: KESZEG Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 170–177.

GAZDA Klára

2000 Demény István Pál kronologikus bibliográfiája. *Néprajzi Látóhatár* IX. (1–2) 205–211.

2001 A romániai magyar népművészetkutatásról. (Problémák, módszerek, eredmények.) In: KESZEG Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 83–120.

ILYÉS Sándor (összeáll.)

2006 *A moldvai csángók bibliográfiája*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár

JAKAB Albert Zsolt (összeáll.)

2003 *Háromszék néprajzi és honismereti bibliográfiája (1844–2002)*. Kriza János Néprajzi Társaság *Értesítője XIII. 1–2*. Anyagát gyűjtötte és rendszerezte Jakab Albert Zsolt. Szerkesztette Pozsony Ferenc. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár

2006 Kallós Zoltán bibliográfiája. In: ILYÉS Sándor – JAKAB Albert Zsolt (szerk.): *Kallós Zoltán 80 éves. A Kriza János Néprajzi Társaság Értesítője XIV. 1–2*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 9–30.

é. n. *Romániai magyar néprajzi bibliográfia*. <http://neprajzibibliografia.adatbank.transindex.ro/>

JAKAB Albert Zsolt – KESZEG Vilmos (összeáll.)

2007 *Életpályák, élettörténetek. Válogatott bibliográfia*. In: JAKAB Albert Zsolt – KESZEG Anna – KESZEG Vilmos (szerk.): *Emberek, életpályák, élettörténetek*. (Kriza Könyvek, 30.) BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 199–232.

JAKAB Albert Zsolt – POZSONY Ferenc (összeáll.)

2007 Az erdélyi cigányság kutatása. Válogatott bibliográfia. In: ILYÉS Sándor – POZSONY Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 15. Lokalitások, határok, találkozások. Tanulmányok erdélyi cigány közösségekről*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 203–234.

JAKAB Albert Zsolt – SZABÓ Zsolt (összeáll.)

2006 Szentimrei Judit bibliográfiája. In: GAZDA Klára – TÖTSZEGI Tekla (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 14. Tanulmányok Szentimrei Judit 85. születésnapjára*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 11–30.

KESZEG Vilmos

1995 A romániai magyar folklórkutatás öt évtizede (1944–1994). *Erdélyi Múzeum* LVII. (3–4) 99–111.

2001 Nagy Olga néprajzi bibliográfiája. *Néprajzi Látóhatár* X. (1–4) 14–21.

- 2002 A romániai magyar néprajzkutatás egy évtizede. 1990–2001. In: TÁNCZOS Vilmos – TÓKÉS Gyöngyvér (szerk.): *Tizenkét év. Összefoglaló tanulmányok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990–2001 közötti eredményeiről*. II. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 119–170.
- 2010 Az Erdélyi Mezőség néprajzi irodalma. In: KESZEG Vilmos – SZABÓ Zsolt (szerk.): *Mezőség. Történelem, örökség, társadalom. Művelődés*, Kolozsvár, 7–52.
- KESZEG Vilmos – POZSONY Ferenc (szerk.)
- 2000 *Kalotaszeg bibliográfiája. A Kriza János Néprajzi Társaság Értesítője X.*Hála József, Váczy Leona, Murádin László, Péntek János, Vasas Samu, Fülemile Ágnes bibliográfiáját kiegészítette és szerkesztette Ercsei Judit. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- KÖNCZEI Csilla
- 1994 Könczei Ádám (1928–1983) néprajzi munkásságának bibliográfiája. In: KÓS Károly – FARAGÓ József (szerk.): *Népismereti Dolgozatok 1994*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 340–343.
- MOHAY Tamás
- 2002 Adatok és szempontok a romániai néprajzi kutatás tizenkét évéhez. In: TÁNCZOS Vilmos – TÓKÉS Gyöngyvér (szerk.): *Tizenkét év. Összefoglaló tanulmányok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990–2001 közötti eredményeiről*. II. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 37–64.
- SZILÁGYI Enikő Hajnalka
- 2002 *Az Erdélyi Múzeum folyóirat néprajzi írásainak annotált bibliográfiája (a kezdetektől 1916/17-ig)*. Kriza János Néprajzi Társaság *Értesítője XII. 1–2*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- [TÖTSZEGI Tekla (összeáll.)]
- 2005 Gazda Klára írásainak bibliográfiája. In: KESZEG Vilmos – TÖTSZEGI Tekla (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 13. Tanulmányok Gazda Klára 60. születésnapjára*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 7–14.

Rezumate

Keszeg Vilmos

Procesul verbal din 16 aprilie 1942 al Facultății de Litere, Universitatea Ferenc József din Cluj

În urma plecării lui Viski Károly de la universitatea din Cluj, catedra de etnografie a rămas neocupată. În anul 1942 șase etnografi și-au dat concursul pentru postul respectiv (Marót Károly, Barta Károly, Bálint Sándor, Gunda Béla, Karsai Géza, Cs. Sebestyén Károly). Consiliul universitar al facultății analizează în detaliu opera celor șase candidați, iar la urmă decide ca postul să nu fie împlinit de nici unul dintre aceștia, ci să se apeleze la un profesor suplinitor.

Zakariás Erzsébet

Arhiva de Folclor a Academiei Române din Cluj.

Istoric și structură

Lucrarea prezintă istoria și structura Arhivei de Folclor a Academiei Române. Autorul urmărește oferirea unui răspuns la întrebarea de ce și în ce măsură se poate considera filiala din Cluj a Institutului de Folclor din București, înființată în anul 1949, drept instituție succesoare a Arhivei de Folclor înființată de Ion Mușlea în 1930. Lucrarea trece în revistă activitatea de câteva decenii a Arhivei, cu accent pe culegerile de folclor maghiar.

Tibori Szabó Zoltán – Újvári Mária

Importanța publicațiilor tipografiei și editurii Minerva (1920–1948)

În perioada interbelică, adică în primele două decenii a condiției minoritare a maghiarilor din Transilvania, și chiar până în anul 1948, Minerva S.A. din Cluj a contribuit decisiv la dezvoltarea educației, jurnalismului, literaturii, științei și artei maghiare. Autorii prezintă detaliat activitatea și capacitatea de producție a acestei instituții, accentuând rolul ei de „atelier de creare a valorilor”, precum și importanța ei în publicarea manualelor în limba maghiară, respectiv răspândirea literaturii și a culturii maghiare transilvănene.

Dávid Gyula

O nouă eră în editarea etnografică maghiară din România (Primii ani ai Editurii Kriterion)

Autorul prezintă file din istoria impresionantă a Editurii Kriterion, subliniind concepția și planul inițial de editare cu privire la răspândirea și popularizarea literaturii și culturii maghiare. Conform cercetărilor autorului, planul de editare al primului an (1969) a inclus nu mai puțin de 11 titluri de etnografie, care însă nu s-au materializat așa cum s-a dorit la momentul respectiv. Condițiile și restricțiile schimbătoare, instituția cenzurii și celelalte elemente specifice ale vremii au îngreunat tot mai mult apariția lucrărilor. Totuși, șirul de lucrări etnografice apărute ne arată că Kriterion a fost un forum deosebit de afirmare a etnografiei, monografiile și lucrările de specialitate apărute fiind titluri de bază în orice demers etnografic actual.

Vida Tekei Erika

Publicațiile etnografice ale Editurii Mentor (1996–2010)

În prima parte lucrarea de față prezintă pe scurt istoria editării lucrărilor etnografice maghiare din ultimii o sută de ani. După aceea face o prezentare a publicațiilor etnografice ale Editurii Mentor din Târgu Mureș dintre anii 1996 și 2010, ceea ce reprezintă un număr de 47 de volume, unele încadrate în diverse colecții sau serii. Lucrarea este o contribuție la istoria culturală și științifică a unei ere. Scoate la lumină strategiile schimbătoare ale reprezentărilor textuale a societății, respectiv unele probleme actuale ale editării lucrărilor științifice, totodată subliniază puterea reprezentărilor, puterea și răspunderea instituțiilor și indivizilor situate în anumite poziții sociale.

Eleonora Sava

Cercul Studentesc de Folclor al Facultății de Litere. Istoric, metodologie, arhivă

Articolul de față prezintă activitatea Cercului Studentesc de Folclor de la Facultatea de Litere a Universității Babeș–Bolyai, având în vedere metodologia utilizată de cercetători pe teren. Înființat în 1956, Cercul oferă o imagine a practicii etnologice în România comunistă și în primii ani de după căderea acestui regim, interval care marchează schimbări metodologice importante: de la concepția statică asupra folclorului—obiect artistic, la o concepție dinamică asupra culturii folclorice. Studiul analizează tranziția dinspre folcloristică spre etnologia modernă, pe parcursul a aproximativ 50 de ani de viață ai Cercului.

Asztalos Enikő

Istoria de 18 ani a cursului de etnografie al Universității Populare Târgu Mureș

Lucrarea de față prezintă istoricul cursului de etnografie organizat la Universitatea Populară din Târgu Mureș, o instituție care activează din 1962. Cursul în sine a funcționat între anii 1993–2011. A fost singurul curs din țară, care a asigurat o diplomă de stat de studii superioare în etnografie. Cursurile lui Asztalos Enikő și diploma asigurată de Ministerul Educației a facilitat munca multora: cursanții au avut posibilitatea de a forma muzee locale, de a organiza cursuri de dans popular, de ași asigura brevete de meșter popular, de a organiza expoziții, de ași vinde produsele. Cursul a fost foarte popular și în rândul intelectualilor, căci între absolvenți regăsim pedagogi, preoți, muzeologi, restauratori, ziariști, actori și mulți alții.

Keszeg Vilmos

Culegerile de folclor ale lui Borbély Sándor în zona Arieșului la sfârșitul secolului 19

În 1892 săptămânalul turdean *Aranyosvidék* (1891–1940) a făcut public un concurs de culegeri etnografice. La concursul respectiv au sosit șase lucrări. Primele două locuri au fost ocupate de același concurent, Borbély Sándor (1866–1963). Lucrarea de față urmărește modul în care un ziar poate să fixeze discursul despre tradiții și culegerea tradițiilor în viața unui oraș și a unei comunități, respectiv prezintă lucrările câștigătoare și activitatea folclorică a lui Borbély Sándor.

Olosz Katalin

Culegerile de balade populare ale lui Viski Károly de la începutul secolului 20

Studiul prezintă un culegător al cărui nume are o rezonanță considerabilă în literatura etnografică, dar care nu este cunoscut ca un culegător de balade populare. Etnografal de seamă al secolului 20 a adunat în timpul tinereții (în anii studenției din Cluj și în anii petrecuți la Odorheiu-Secuiesc) o serie de balade populare care, în majoritatea lor au rămas inedite. Lucrarea insistă asupra istoriei de constituire a acestei colecții.

Tánczos Vilmos

Relațiile și studiile bucureștene ale lui Lükő Gábor (1931–1933)

Lükő Gábor (1909–2001) este unul dintre cei mai importanți cercetători ai folclorului maghiar din secolul 20. Între anii 1931–1933 a studiat la Universitatea din București, unde a avut relații strânse cu institutul de etnomuzicologie fondat de Constantin Brăiloiu (Arhiva de Folclor a Societății Compozitorilor Români), precum și cu cercetările de sociologie rurală, cu metoda monografică aplicată de școala lui Dimitrie Gusti. Studiul bazat pe diferite surse editate și încă needitate prezintă relațiile lui Gábor Lükő cu acești savanți români.

Salamon Márton László

Legăturile dintre școala de sociologie a lui Dimitrie Gusti și gruparea *Erdélyi Fiatalok* (prin prisma revistei *Sociologie Românească*)

Populația maghiară din Transilvania, nevoită să accepte după primul război mondial statutul de minoritate etnică, a avut nevoie de timp pentru a se adapta la noua stare de fapt, pe care inițial a considerat-o ca fiind una extrem de dureroasă, dar vremelnică. Abia pe la sfârșitul anilor 1920, o nouă generație de intelectuali a formulat necesitatea de a se confrunta cu realitățile vremii și a construi idealuri noi. O grupare a acestei generații a fost grupul tinerilor intelectuali din jurul revistei *Erdélyi Fiatalok* (Tinerii Ardeleni), care a apărut în Cluj între 1930 și 1940. Redactorii revistei erau tineri studenți și absolvenți maghiari ai universităților clujene, cu preocupări intense pentru satul maghiar transilvănean, a cărei cercetare științifică o considerau imperios necesară. În acest context, ei au stabilit legături cu școala sociologică de la București a profesorului Dimitrie Gusti, cunoscând și apreciind activitatea acestuia, din care au ajuns să se inspire.

Kürti László

Timp, teren și descriere:

Cercetători ai regiunii Călata și comparația nunțiilor

Studiul de față este o rezumare critică de istoria cercetării și de antropologie a nunțiilor din regiunea Călata în secolele 19–20. Totodată este un omagiu adus operei marelui savant Nagy Jenő (1916–1996). Lingvistul și dialectologul a efectuat cercetări ample la Văleni, județul Cluj, între anii 1935 și 1937, realizând o descriere determinantă a nunții locale mai ales

din punct de vedere lingvistic. Lucrarea de față oferă o comparație a datelor culese de către Nagy și predecesorii săi (Jankó, Gyarmathyné), dar și cele culese de către etnografi la mijlocul–sfârșitul secolului 20, cu informațiile și cercetările proprii (Inucu, Jebucu). Analiza nu numai că aduce la iveală noi informații, dar atrage atenția asupra schimbării textelor și a obiceiurilor, accentuând inexactitățile și paradoxurile care rezultă din circumstanțele culegerii.

Viga Gyula

Gunda Béla și migrații Europei Carpatice

Lucrarea de față are ca subiect topicul determinant al concepției științifice a savantului de renume european, Gunda Béla (1911–1994), adică rolul de transmitător al culturii al migrațiilor și a călătorilor. În percepția lui Gunda diferitele migrații și grupuri migratoare au avut un rol determinant în răspândirea bunurilor culturale, el cercetând activitatea acestora începând cu migrarea timpurie a popoarelor indoeuropene până la migrațiile noi din a doua parte a secolului 20. A arătat că modul lor specific de trai a influențat propria societate și cultură. A considerat că migrațiile și legăturile populare rezultate sunt cele mai importante caracteristici în istoria și cultura popoarelor Europei Carpatice.

Gatti Beáta

Sántha Alajos și opera sa

în contextul cercetării secuilor din Bucovina

Sántha Alajos (Țibeni, 1914 –) a devenit cunoscut în primul rând lucrării sale monografice intitulate *Bukovinai magyarok (Maghiarii din Bucovina)* din 1942, lucrare care a devenit emblematică în rândul celor interesați de istoria și etnografia acestui grup. În lucrarea de față autoarea oferă o prezentare a acestei personalități și opera sa, totul într-un context de istorie a cercetării.

Albert Ernő

Faragó József (1922–2004)

Autorul oferă o biografie detaliată a marelui etnograf, care în a doua parte a secolului 20 a avut un rol determinant în dezvoltarea folcloristicii maghiare, în culegerea și editarea materialelor folcloristice. Din 1941 Faragó József a publicat nu mai puțin de șapte sute de lucrări, recenzii, critici în

reviste interne și internaționale, și are cel puțin optzeci de cărți apărute privind cele mai diverse aspecte ale folcloristicii. Autorul a adunat laolaltă date, informații răspândite în reviste, manuscrise, arhive, prezentând anii liceului, a studenției și bineînțeles cariera sa de etnograf, de cercetător al Arhivei de Folclor din Cluj.

Balázs Lajos

Bartók nu evadează! Viziunea apocaliptică a globalizării în *Cantata Profana*

Lucrarea este o polemie cu acele concepții după care opera muzicală a lui Bartók Béla, *Cantata Profana*, inspirată de două colinde românești din Transilvania ar fi un act de evadare din lumea murdară a forței și din cea de înjosire a omenescului, în lumea curată a primitivismului și a libertății inițiale. Analizând mai multe variante de colinde pe tema metamorfozării celor nouă fii în cerbi și pagini consacrate acestei teme ale analiștilor, autorul studiului neagă afirmațiile de mai sus, dezvăluind eroarea opiniei după care colindele ar fi niște mituri de trecere și afirmă răspicat contrariul: Bartók pornind de la nucleul ancestral al colindelor, în destinul celor nouă fii descoperă și ne proiectează viziunea sa tragică privind destinul omenirii secolelor XX–XXI-lea. Autorul Cantatei este profund îngrijorat de această perspectivă, mesajul său este zguduitor.

Abstracts

Keszeg Vilmos

The Report from April 16th 1942 by the Faculty of Letters of Ferenc József University in Cluj

After the departure of Viski Károly from the university of Cluj, the department of ethnography remained unfilled. In 1942 there were six ethnographers sending applications for this position (Marót Károly, Barta Károly, Bálint Sándor, Gunda Béla, Karsai Géza, Cs. Sebestyén Károly). The council of the faculty elaborated a profound analysis of the applicants' works, but at the end gave up the idea of fulfilling the position, and decided to call for a supply professor.

Zakariás Erzsébet

The Folklore Archive of the Romanian Academy in Cluj. History and structure

The paper presents the history and structure of the Folklore Archive of the Romanian Academy of Sciences. The authors seek to offer an answer to the question why and in what way can the Cluj Branch of the Folklore Institute in Bucharest, established in 1949, be considered a successor institution of the Folklore Archive, created by Ion Muşlea in 1930. The paper lists the activities carried out by the Archive during the past decades, with special focus on the collections targeting the Hungarian folklore.

Tibori Szabó Zoltán – Újvári Mária

The Importance of the Publications of Minerva Publishing (1920–1948)

In the interwar period, that is in the first two decades of Hungarian minority condition, and even up to 1948, Minerva PLC contributed in a decisive way to the development of Hungarian education, journalism, literature, science and arts. The authors offer a detailed presentation of the activity and capacity of this institution, outlining its role as a “value creating workshop”, as well as its importance in publishing Hungarian textbooks, and propagating Transylvanian Hungarian literature and culture.

Dávid Gyula

A New Era in the Edition of Hungarian Ethnography in Romania (The First Years of Kriterion Publishing)

The author presents some pages from the impressive history of Kriterion Publishing, outlining the initial concept and editing plan regarding the propagation of Hungarian literature and culture. According to his research, the editing plan of the first year (1969) included no less than 11 ethnographic titles, which couldn't be realized as it was previously imagined. The changing conditions and regulations, the institution of censorship, and other specific elements of those times encumbered the editing of the mentioned works. However, through the years, the long list of ethnographic works shows how Kriterion was able to be a great forum for the affirmation of ethnography, as the monographs and other scientific works are the basis for any contemporary ethnographic research.

Vida Tekei Erika

The Ethnographic Publications of Mentor Publishing – 1996–2010

In the first part of the paper the author offers a brief history of the Hungarian editing in Romania in the last hundred years. Then she presents the ethnographic publications of Mentor Publishing between 1996 and 2010, a list of 47 volumes included in several series. The paper is a contribution to the cultural and scientific history of an era. Regarding the ethnographic publications, it focuses on the changing strategies of society's textual representation, it reflects on some actual issues of scientific editing, and on the power of representation, respectively on the power and responsibility of institutions and socially positioned individuals (authors, professors, professionals).

Eleonora Sava

The Folklore Circle of the Students of the Faculty of Letters. History, Methodology, Archive

The present paper presents the activity of the Folklore Circle of Students, a circle formed within the Faculty of Letters of Babeş–Bolyai University in Cluj-Napoca. The author focuses especially on the methodology used during fieldwork. Formed in 1956, the circle offers an image of ethnographic

practice in communist Romania and in the first years after the fall of communism, a period which witnessed important methodological changes: from the static concept of folklore – piece of art, to a dynamic folkloristic culture. This paper analyzes the transition from folkloristics to modern ethnology.

Asztalos Enikő

The 18 Years History of the Course of Ethnography at the Târgu Mureş Popular University

The present study offers an insight to the course of ethnography organized at the Popular University, an institution which functions from 1962. The course itself was active between 1993 and 2011, being the only one offering a state diploma in university education regarding ethnography. The presentations of the author and the diploma given by the Ministry of Education helped many people in their activity, as the attendees were able to organize local museums, to teach folk dance, to manufacture different goods, to organize exhibitions and to commercialize their products. The course was popular among intelligentsia, as pedagogues, priests, museologists, actors and many more were delighted by it.

Keszeg Vilmos

The Folklore Collection of Borbély Sándor in 19th Century Arieş Region

The *Aranyosvidék* (1891–1940) weekly journal in Turda made public a competition in 1892 regarding ethnographic collecting. Six papers arrived as a result. The first two places were given to the same author, Borbély Sándor (1866–1963). The present paper follows how a weekly newspaper can consolidate in a town and in a region the discourse on tradition and collecting tradition, and presents the nominated works and the folkloristic activity of Borbély Sándor.

Olosz Katalin

The Collections of Folk Ballads by Viski Károly at the Beginning of the 20th Century

The study presents a collector who has an outstanding name within the ethnographic literature, but who is not known at all as a collector of folk ballads. The renowned ethnographer of the 20th century had collected

during his youth (during his student years in Cluj and the following years spent at Odorheiu Secuiesc) a series of folk ballads, the majority of which have remained unpublished. The present study insists on the history of the making of such a collection.

Tánczos Vilmos

**Lükő Gábor's Bucharest Period:
Academic Studies and Acquaintances (1931–1933)**

Lükő Gábor (1909–2001) is one of the most important researchers of Hungarian folklore. Between 1931–1933 during his stay in Bucharest he was close contact with two Romanian institutions of European importance at that time: the institute of ethnomusicology supervised by Constantin Brăiloiu (The Folklore Archive of the Society of Romanian Composers – Arhiva de Folclor a Societății Compozitorilor Români) and the school of monographic sociology researches lead by Dimitrie Gusti. Based on various historical source documents the article presents the connections Lükő Gábor had with these above named two institutions.

Salamon Márton László

**The Relations between Dimitrie Gusti's Sociology School
in Bucharest and the *Erdélyi Fiatalok* Group
(Seen through *Sociologie Românească* Magazine)**

The Hungarians living in Transylvania, who had to accept, after World War I, the status of ethnic minority, needed time to adapt to the new state of affairs, which they saw, at first, as extremely painful, but temporary. It was only towards the end of the 1920s that a new generation of intellectuals firmly formulated the need to confront the new realities and to build new ideals. Leading representatives of this generation were the young intellectuals grouped around the periodical *Erdélyi Fiatalok* (*The Transylvanian Youth*), published in Cluj between 1930 and 1940. The magazine was written by students and young graduates of the Cluj universities, highly interested in Transylvania's Hungarian villages, the scientific study of which they saw as imperative. In this context, they established scientific cooperation links with professor Dimitrie Gusti's sociology school in Bucharest, whose research they held in high esteem.

Kürti László

Time, Space, Description. Researchers of Călata and the Comparison of Wedding Tradition

The author offers a critical anthropological and historical study of the wedding customs in the region in the 19th and 20th centuries. It is also homage to Nagy Jenő (1916–1996), a scholar who lived and worked in Cluj-Napoca. Working as a linguist and language dialect researcher, Nagy conducted fieldwork between 1935–1937 in Văleni specifically looking at the wedding customs and best man speeches. In this analysis, Nagy's description is juxtaposed to those of Nagy's predecessors (Jankó, Gyarmathyné) as well as ethnographers' working at the mid-to-late 20th century together with those of the author from two Călata region settlements (Inucu, Jebucu). The study not only has fresh insights and material from the region, it also concludes with the important consideration concerning the actual time of the fieldwork was carried and its changing contexts which may result in contradictions as well as minor inaccuracies.

Viga Gyula

Gunda Béla and the Migrants of Carpathian Europe

The present study deals with the central concept of the scientific view of Gunda Béla (1911–1994), a scholar of a European renown: the culture-mediating role of migrants and migrations. In Gunda's concept, different migrations had a huge impact on the distribution of cultural goods, thus he studied their activity starting with early Indo-European populations and up to the new migrations from the second part of the 20th century. He pointed out that their specific way of life influenced the society and culture of the migrants. He considered that migrations and the resulted relations were the most specific characteristic in the history and culture of the nations of Carpathian Europe.

Gatti Beáta

Sántha Alajos and his Works in the Context of the Research on the Szeklers from Bukovina

The name of Sántha Alajos (Tibeni, 1914 –) is known through his summing, emblematic book, *Bukovinai magyarok (Hungarians of Bukovina, 1942)* in the circle of the Szeklers from Bukovina and others, who are interested in the history, ethnology of this ethnic group. In the present

study the author presents the biography and the works of the multi-faceted theologian, educator and writer, in the context of the research-story of the Szeklers from Bukovina.

Albert Ernő

Faragó József (1922–2004)

The author offers a complete biography of the renown scholar, Faragó József, who had a determining role in the Hungarian folkloristics in Romania in the second part of the 20th century, concerning both collecting and publishing. Since 1941 he had published around seven hundred articles and more than eighty books. The author gathered all available data from newspapers, manuscripts, archives, and combined them into a biography. He presented his early school years in Braşov and Sfântu Gheorghe, and analyzed in detail his student years in Cluj-Napoca, focusing also on his researcher profile within the activity of the Folklore Archive of the Romanian Academy of Sciences.

Balázs Lajos

Bartók does not Escape!

The Apocalyptic Vision of Globalization in *Cantata Profana*

The present paper is a polemic with the concept that Bartók in *Cantata Profana*, a work inspired by two Transylvanian Romanian chants, escapes from the contemporary world of violence and inhumanity into an ancient, primitive, clean and free life, back to the roots of innocence. Based on several variants of the chants and some literature, the author denies these statements, enlightening the lack of logic regarding the fact that the chants would be the myths of passage, further more, rising the fact of ancientness to artistic heights, Bartók adumbrates in the fate of the nine boys the tragic turn in the fate of humanity at the turn of the 20th–21st centuries. He is concerned for humanity, and his vision is shocking.

Szerzőink

ALBERT Ernő (Csíkdánfalva, 1932) A kolozsvári Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán 1954-ben szerzett tanári diplomát. Nyugdíjba vonulásáig Sepsiszentgyörgyön tanár és középiskolai igazgató. Tanári feladatai mellett a háromszéki és csíki népballadák, valamint más népköltészeti műfajok összegyűjtésével és kiadásával foglalkozott

ASZTALOS Enikő (Magyarfodorháza, 1939) Magyar nyelv és irodalom szakot végzett Kolozsváron, a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen. 1978-ban kezdett néprajzkutatással foglalkozni. Munkahelyén, a marosvásárhelyi 1-es számú Általános Iskolában néprajzi szakkört és néprajzi múzeumot létesített. 1993-tól magyar néprajzot és népművészetet tanít a Marosvásárhelyi Népi Egyetemen.

BALÁZS Lajos (Bukarest, 1939) Román szakos tanári oklevelet szerzett a Bukaresti Tudományegyetem Bölcsészkarán, majd ugyanott doktorált 1976-ban. Jelenleg a Sapientia EMTE Csíkszeredai karának docense. Néprajzkutató, kutatási területe az emberi élet sorsfordulói: a születés, házasság, halál, nemiség szokásvilága.

DÁVID Gyula (Árapatak, 1928) A Bolyai Tudományegyetemen szerzett magyar nyelv és irodalom szakos tanári diplomát (1951); 1953–1956 között ugyanott ösztöndíjas aspiráns, 1956–1957-ben tanársegéd. 1969-ig szabadfoglalkozású író–fordító–szerkesztő, 1970–1992 között a Kriterion Könyvkiadó kolozsvári szerkesztője, 1992 óta a többekkel alapított Polis Könyvkiadó vezetője. Kutatási területei: a 19. század magyar irodalma, romániai magyar irodalom, román–magyar összehasonlító irodalomtudomány, erdélyi magyar intézménytörténet.

GATTI Beáta (Baja, 1985) 2009-ben végzett a Szegeci Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, néprajz és vallástudomány szakokon. Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Interdiszciplináris Doktori Iskoláján belül működő Néprajz – Kulturális Antro-

pológia Doktori Program doktorandusa. Kutatási területe: nemzetiségek együttélése, bukovinai székelység, populáris írásbeliség.

KESZEG Vilmos (Detrehemtelep, 1957) A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen szerzett magyar–francia nyelv- és irodalomtanári oklevelet. Doktori disszertációját 1995-ben a kolozsvári BBTE Magyar Nyelv és Kultúra Tanszékén védte meg. Jelenleg a kolozsvári BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézetének professzora, doktori képzés irányítója. Kutatásokat folytat a kortárs mitológiákkal, a szövegmondással, a biografikus szövegekkel, az írott kultúrával, a média mindennapi szerepével kapcsolatban.

KÜRTI László (Lajosmizse, 1953) Tanulmányait a New Yorki-i Tudományegyetemen végezte, doktori disszertációját a Massachusetts-i Tudományegyetemen védte meg 1989-ben. 1998 óta egyetemi docensként dolgozik a Miskolci Egyetem Politikatudományi Intézetében. 2000–2006 között az Európai Szociálintropológiai Társaság (EASA) titkára volt; több nemzetközi szakfolyóirat szerkesztőbizottságában működött közre. Szakterülete a kulturális antropológia és a politikai antropológia.

OLOSZ Katalin (Kovászna, 1940) A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen a magyar nyelv és irodalom szakaon szerzett tanári oklevelet. 1963 és 1966 között a Marosvásárhelyi Pedagógiai Főiskolán volt gyakorlónok, majd a Román Akadémia Gheorghe Şincai Társadalomtudományi Kutatóintézetének főmunkatársa. Kutatási területei: magyar népköltészet, folklórtörténet.

SALAMON Márton László (Arad, 1969) Temesváron szerzett fizikus (1991), majd Kolozsváron, a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen matematikusi (1995) oklevelet. 2008-ban a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen politológiai magiszteri címet szerzett, 2012 júliusában a Bukaresti Tudományegyetem Szociológia Karán védte meg doktori szakdolgozatát. Matematikát oktatott Kolozsváron és Haifán, majd újságíróként dolgozott. 2012 márciusában Románia szaloniki főkonzuljává nevezték ki.

SAVA, Eleonora (1967) Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen végezte, ugyanott védte meg doktori disszertációját is. Jelenleg ugyanott egyetemi docens, az etnológia tárgyak oktatója. Kutatásokat folytat a román néprajz és folklóriztika területén.

TÁNCZOS Vilmos (Csíkszentkirály, 1959) 1983-ban magyar–oroszc szakot végzett a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen Bölcsészkarán, majd ugyanitt 1999-ben védte meg doktori disszertációját. A BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézetének előadótanára. Kutatási területei: népi vallásosság, a moldvai csángók vallásos folklórja.

TIBORI SZABÓ Zoltán (Gyulafehérvár, 1957) A kolozsvári Műegyetem Gépészmérnöki Karán végzett 1983-ban. Tanulmányokat folytatott a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Történelem–Filozófia Karán, újságírás és történelmi tanulmányokat az Egyesült Államokban (1995, 1996, 2002). Doktori tanulmányait ugyancsak a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán végezte. Újságíróként, szerkesztőként és műfordítóként dolgozik. Kutatási területei: az 1956-os forradalom erdélyi és romániai vonatkozásai, erdélyi és romániai holokauszt.

ÚJVÁRI Mária (Torda, 1939). Francia szakos tanári diplomát szerzett a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán 1962-ben. Szakmai továbbképzését a lyoni École Supérieure de Bibliothéconomie-n végezte 1990-ben. 1962 és 1997 között bibliográfus a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban. 1995 és 2000 között előadótanár a BBTE könyvtár szakán. 1997-től a Soros Alapítványi Könyvtár könyvtárosa, 2002–2005 az EME könyvtárának vezetője is. Kutatási területe: erdélyi könyvtártörténet.

VIDA TEKEI Erika (Szatmárnémeti, 1970) A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán magyar–angol szakot végzett 1996-ban. 2011-ben végezte el a kolozsvári Magyar Néprajz és Antropológia Intézet mesteri programját, jelenleg ugyanott folytatja doktori tanulmányait. 1998–2002 között a bukaresti Zone Studio munkatársa (ismeretterjesztő és dokumentumfilmek fordítása). 1998–2010 között a marosvásárhelyi Mentor Könyvkiadó munkatársa (korrektor, majd 2004-től szerkesztő). Kutatási területei: oktatástörténet, tudománytörténet, néprajzi kiadványok helyi recepciója, alkalmazott etika.

VIGA Gyula (Mátészalka, 1952) Debrecenben 1976-ban kapott történelem–néprajz szakos diplomát. 1980-ban egyetemi doktori, 2004-ben PhD, 2010-ben akadémiai doktori címet szerzett, 2005-ben habilitált a Debreceni Egyetemen. Főállásban nyugdíjazásáig (2012) a miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársa volt, mellette a Miskolci Egyetem oktatója (1994-től), 2012-től egyetemi tanára. Fő kutatási területe a hagyományos gazdálkodás és a táji gazdasági kapcsolatok történeti néprajza.

ZAKARIÁS Erzsébet (Mikóújfalu, 1956) A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán 1984-ben szerzett magyar–orosz szakos diplomát, 1999-ben ugyanitt védte meg néprajzi tárgyú doktori értekezését. 1990-ben részt vett a Kriza János Néprajzi Társaság létrehozásában, 1995-ig volt a szervezet titkára. 1990-től a kolozsvári Állami Magyar Színház irodalmi titkára, majd, 1994-től, az általa létrehozott Színháztörténeti Dokumentációs Tár állományának a gondozója. 2008 óta a Román Akadémia Kolozsvári Folklorarchívumának kutatója.

Autorii

Ernő ALBERT (Dănești, 1932) A obținut diploma de profesor de limbă și literatură maghiară la Universitatea Bolyai din Cluj-Napoca în anul 1954. Până la pensionare a fost profesor și director de liceu la Sfântu Gheorghe. Pe lângă obligațiile sale pedagogice s-a ocupat de culegerea baladelor și a altor genuri folclorice din zona Ciucului și din Trei Scaune, respectiv de publicarea acestora.

Enikő ASZTALOS (Fodora, 1939) Absolventă a Universității Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea limba și literatura maghiară. Se ocupă de cercetarea etnografică încă din anul 1978. La locul ei de muncă, adică la Școala Generală nr. 1 din Târgu Mureș a inițiat formarea cercului etnografic și a unui muzeu de etnografie. Din anul 1993 predă etnografie maghiară și artă populară la Universitatea Populară din Targu Mureș.

Lajos BALÁZS (București, 1939) Absolvent al Universității din București, Facultatea de Litere, specializarea limba și literatura română. A obținut titlul de doctor în cadrul aceleiași facultăți în anul 1976. În prezent este conferențiar la Universitatea Sapientia din Miercurea Ciuc. Domenii de cercetare: obiceiuri legate de naștere, căsătorie, moarte și sexualitate.

Gyula DÁVID (Araci, 1928) A obținut diploma de profesor de limbă și literatură maghiară la Universitatea Bolyai din Cluj-Napoca în anul 1951, între anii 1953 și 1956 fiind bursier, iar în 1956–1957 sistent universitar în cadrul aceleiași instituții. Până în 1969 a fost scriitor, traducător, redactor liber de contract, iar între 1970 și 1992 redactor clujean al Editurii Kriterion. Din 1992 este directorul Editurii Polis din Cluj-Napoca. Domenii de cercetare: literatura maghiară a secolului 19, literatura maghiară din România, literatură comparată română–maghiară, istoricul instituțiilor maghiare din Transilvania.

Beáta GATTI (Baja, 1985) Absolventă a Universității din Szeged (Ungaria), Facultatea de Litere, specializare etnografie și știința religiei în anul 2009. În prezent este doctorand în cadrul programului de etnografie și antropologie culturală al Universității din Pécs. Domenii de cercetare: coexistența etniilor, secuii din Bucovina, cultura populară scrisă.

Vilmos KESZEG (Tritenii de Jos, 1957) Și-a terminat studiile la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea limba și literatura maghiară și franceză. Și-a susținut teza de doctorat la Catedra de Limba și Cultura Maghiară al UBB în anul 1995. În prezent este profesor universitar la Departamentul de Etnografie și Antropologie Maghiară. Domenii de cercetare: mitologia populară contemporană, cultura populară scrisă, structuri narrative cotidiene, rolul mass-mediei în viața cotidiană.

László KÜRTI (Lajosmizse, 1953) Absolvent al Universității din New York. Și-a susținut teza de doctorat în anul 1989 la Universitatea din Massachusetts. Din 1998 este conferențiar la Institutul de Studii Politice al Universității din Miskolc (Ungaria). Între anii 2000 și 2006 a fost secretarul Asociației Europene de Antropologie Socială (EASA), colaborează la editarea mai multor reviste internaționale de specialitate. Domenii de cercetare: antropologia culturală și antropologia politică.

Katalin OLOSZ (Covasna, 1940) A obținut diploma de profesor de limbă și literatură maghiară la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Între anii 1963 și 1966 a fost asistentă la Școala Pedagogică Superioară din Târgu Mureș, apoi a devenit cercetătoare, respectiv cercetătoare șefă la Institutul de Cercetări Socio-Umane Gheorghe Șincai al Academiei Române. Domenii de cercetare: poezia populară maghiară, istoricul folclorului.

Márton László SALAMON (Arad, 1969) Este licențiat în fizică (Timișoara, 1991) și în matematică (Cluj-Napoca, 1995). În 2008 a obținut titlul de master în politologie la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, iar în iulie 2012 a susținut teza de doctorat la Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială. A fost profesor de matematică la Cluj-Napoca și la Haifa, după care a lucrat ca jurnalist. În martie 2012 a fost numit consul general al României la Salonic.

Eleonora SAVA (1967) Și-a terminat studiile superioare la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, susținându-și teza de doctorat în cardul aceleiași instituții. În prezent este etnolog și conferențiar al UBB, ocupându-se de predarea materiilor de etnologie. Domenii de cercetare: etnografie și folcloristică românească.

Vilmos TÁNCZOS (Sâncrăieni, 1959) În anul 1983 a obținut diploma de licență în specializarea limba și literatura maghiară–limba și literatura rusă la Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca. Și susținut teza de doctorat la Catedra de Limba și Cultura Maghiară al UBB în 1999. În prezent este conferențiar la Departamentul de Etnografie și Antropologie Maghiară. Domenii de cercetare: religiozitatea populară, folclorul religios al ceangăilor din Moldova.

Zoltán TIBORI SZABÓ (Alba Iulia, 1957) Absolvent al Institutului Politehnic din Cluj-Napoca în 1983. A urmat studii la Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie–Filozofie între 1980 și 1982, și studii de jurnalism și istorie în Statele Unite (1995, 1996, 2002). Își urmează studiile doctorale la UBB, Facultatea de Litere. Lucrează ca și ziarist, redactor și traducător. Domenii de cercetare: reacțiile evenimentelor din 1956 în Transilvania și în România, holocaustul în Transilvania și România.

Mária ÚJVÁRI (Turda, 1939) A obținut diploma de profesor de limbă și literatură franceză la Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere în anul 1962. În 1990 a urmat un curs de perfecționare profesională la École Supérieure de Bibliothéconomie din Lyon. Între 1962 și 1997 a fost bibliograf la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj iar între 1995 și 2000 lector la UBB Secția Biblioteconomie. Din 1997 este bibliotecar la biblioteca Fundației Soros, paralel între 2002–2005 conduce biblioteca Societății Muzeului Ardelean. Domenii de cercetare: istoria bibliotecară transilvăneană.

Erika VIDA TEKEI (Satu Mare, 1970) Absolventă a Universității Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea limba și literatura maghiară și engleză. A urmat studiile de masterat la de Departamentul de Etnografie și Antropologie Maghiară al UBB, iar în prezent este

doctorand în cadrul aceleiași instituții. Între 1998 și 2002 a fost traducător la Zone Studio București, iar între 1998 și 2012 angajat al Editurii Mentor din Târgu Mureș (corector, apoi redactor). Domenii de cercetare: istoria educației, istoria etnografiei, recepția volumelor etnografice, etică.

Gyula VIGA (Mátészalka, 1952) A obținut diploma de etnografie–istorie la Debrețin (Ungaria) în anul 1976. Și-a dobândit titlul de doctor pe plan universitar în 1980, PhD în 2004, iar în 2010 pe plan academic. Până la pensionarea din 2012 a fost angajat al Muzeului Herman Ottó din Miskolc, iar din 1994 profesor la Universitatea din Miskolc. Domenii de cercetare: agricultura tradițională, istoricul etnografiei relațiilor economice.

Erzsébet ZAKARIÁS (Micfalău, 1956) Și-a obținut licența în 1984, la Facultatea de Litere a Universității Babeș–Bolyai, specializarea maghiară–rusă. În 1999 a obținut titlul de doctor la aceeași facultate, cu o disertație în domeniul etnologiei. În 1990 a participat la înființarea Asociației Etnografice Kriza János, până la 1995 a îndeplinit funcția de secretar științific al organizației. Începând cu 1990 a fost secretar literar la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, iar din 1994 coordonează activitatea Centrului de documentare al teatrului. Din 2008 este cercetător la Arhiva de Folclor din Cluj a Academiei Române.

Authors

Ernő ALBERT (Dănești, 1932) He obtained his university degree at Bolyai University Cluj-Napoca in 1954, specializing in Hungarian language and literature. Until his retirement he was a high school teacher and principle in Sfântu Gheorghe. Besides his pedagogical duties, he was involved in the collecting and publishing of folk ballads and other genres of folk poetry from Ciuc, and generally from Trei Scaune region.

Enikő ASZTALOS (Fodora, 1939) She graduated from Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, specialization Hungarian language and literature. She started her research on the field of ethnography in 1978. On her place of work, at the Elementary School nr. 1 from Târgu Mureș, she initiated the formation of the ethnographic circle and of a museum of ethnography. Starting with 1993 she has been teaching Hungarian ethnography and folk art at the Târgu Mureș Popular University.

Lajos BALÁZS (București, 1939) He graduated from University of Bucharest, Faculty of Letters, specialization Romanian language and literature. He obtained his doctor's degree at the same university in 1976. At present he is associate professor at Sapientia University in Miercurea Ciuc. Fields of research: folk customs related to birth, marriage, death and sexuality.

Gyula DÁVID (Araci, 1928) He obtained his university degree at Bolyai University Cluj-Napoca in 1951, specializing in Hungarian language and literature. Between 1953–1956 he had a teaching grant at the same university, in 1956 and 1957 working there as an assistant. Up to 1969 he had been working as an independent writer, translator and editor. Between 1970 and 1992 he was the editor of Kriterion Publishing in Cluj-Napoca, from 1992 he is the director of Polis Publishing. Fields of research: 19th century Hungarian literature, Hungarian literature in Romania, Hungarian–Romanian comparative literature, the history of Hungarian institutions in Transylvania.

Beáta GATTI (Baja, 1985)). She graduated from the University of Szeged, Faculty of Letters, specialization Ethnology–Cultural Anthropology and Study of Religions. At present she is PhD-student at the University of Pécs (Faculty of Humanities, Interdisciplinary Doctoral School, Ethnology – Cultural Anthropology Doctoral Program). Fields of research: coexistence of nationalities, ethnic groups, the Szeklers of Bucovina, popular writing.

Vilmos KESZEG (Tritenii de Jos, 1957) He studied Hungarian and French language and literature at Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca. He presented his thesis for the doctor's degree at the Department of Hungarian Language and Culture in 1995. At present he is a professor at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology at the same university. Fields of research: contemporary mythologies, story-telling, biographic texts, written culture, the role of the media in everyday life.

László KÜRTI (Lajosmizse, 1953) He graduated from New York University, obtaining his doctor's degree at Massachusetts University in 1989. Since 1998 he works as a professor at the Institute of Political Science, University of Miskolc. Between 2000 and 2006 he was secretary of EASA, also has served on the board of prestigious international journals. Fields of research: cultural anthropology, political anthropology.

Katalin OLOSZ (Covasna, 1940) She obtained her university degree at Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca, specializing in Hungarian language and literature. She was an assistant at the Pedagogic College in Târgu Mureş (1963–1966), then a researcher, respectively a senior researcher at the Gheorghe Şincai Institute of Social Studies of the Romanian Academy of Sciences in Târgu Mureş. Fields of research: Hungarian folklore, the history of folklore.

Márton László SALAMON (Arad, 1969) He graduated from the University of Timişoara, Faculty of Physics (1991) and Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca, Faculty of Mathematics (1995). In 2008, he obtained his Master's degree in Politology at Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca and in 2012 he upheld his PhD thesis at the University of Bucharest, Faculty of Sociology and Social Care. He taught Mathematics in Cluj-Napoca and Haifa, and then he worked as a journalist. In March 2012, he was appointed general consul of Romania in Thessaloniki.

Eleonora SAVA (1967) She graduated from Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca, obtaining her doctor's degree at the same university. At present she is an ethnographer and an associate professor within the same institution. Fields of research: Romanian ethnography and folklore.

Vilmos TÁNCZOS (Sâncrăieni, 1959) He obtained his university degree at Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca, in 1983, specializing in Hungarian and Russian language and literature. He presented his thesis for the doctor's degree at the Department of Hungarian Language and Culture of the same university in 1999. At present he is an associate professor at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology. Fields of research: folk religiosity, the religious folklore of the Moldavian Csángós.

Zoltán TIBORISZABÓ (Alba Iulia, 1957) He graduated from the Polytechnic University of Cluj-Napoca, Faculty of Mechanical Engineering, in 1983. He also studied at the Faculty of History and Philosophy of Babeş–Bolyai University, and had study trips related to history and journalism to the USA (1995, 1996, 2002). He also had his PhD studies at the Faculty of Letters. He works as a journalist, editor and translator. Fields of research: the Romanian and Transylvanian aspects of the Hungarian revolution of 1956, the holocaust in Transylvania and Romania.

Mária ÚJVÁRI (Tuda, 1939) She graduated from Babeş–Bolyai University Cluj-Napoca, specialization French language and literature in 1962. Her further studies included librarian specialization at the École Supérieure de Bibliothéconomie from Lyon in 1990. Between 1962 and 1997 she was a bibliographer at the Central University Library of Cluj-Napoca. She was also a lecturer at Babeş–Bolyai University between 1995 and 2000. Since 1997 she is head librarian at the Library of Soros Foundation and at the library of the Transylvanian Museum Society (2002–2005). Field of research: history of Transylvanian libraries.

Erika VIDA TEKEI (Satu Mare, 1970) She graduated from Babeş–Bolyai University Cluj-Napoca, specialization Hungarian and English language and literature. She obtained her Master's degree at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology, at present being a PhD candidate at the same institution. Between 1998 and 2002 she was employed

at Zone Studio Bucharest (translating documentaries). Between 1998 and 2012 she was corrector, then editor at Mentor Publishing in Târgu Mureș. Fields of research: history of education, history of ethnography, local reception of ethnographic works, ethics.

Gyula VIGA (Mátészalka, 1952) He graduated from Debrecen University (Hungary), specialization history and ethnography. He obtained his doctor's degree in 1980, his PhD in 2004, his academic doctor's degree in 2012. Since his pensioning (2012) he was a researcher at Herman Ottó Museum in Miskolc, and a lecturer, then a professor at the University of Miskolc. Fields of research: traditional farming, ethnographic history of economic relations.

Erzsébet ZAKARIÁS (Micsfalău, 1956) She holds a BA in Hungarian–Russian, earned in 1984 at the Faculty of Letters of Babeș–Bolyai University. At the same Faculty she defended, in 1999, her PhD thesis dealing with a topic in ethnography. In 1990 she participated in the establishment of the Kriza János Ethnographic Society, she has been the organization's scientific secretary until 1995. In 1990 she became the literary secretary of the Hungarian State Theater in Cluj, since 1994 she has been the coordinator of the theater's Documentation Center. Since 2008 she has been a researcher at the Folclor Archive in Cluj of the Romanian Academy of Sciences.

Cuprins

Recomandare	7
<i>Istoria instituțiilor</i>	13
Keszeg Vilmos Procesul verbal din 16 aprilie 1942 al Facultății de Litere, Universitatea Ferenc József din Cluj.	15
Zakariás Erzsébet Arhiva de Folclor a Academiei Române din Cluj. Istoric și structură	79
Tibori Szabó Zoltán – Újvári Mária Importanța publicațiilor tipografiei și editurii Minerva (1920–1948)	95
Dávid Gyula O nouă eră în editarea etnografică maghiară din România (Primii ani ai Editurii Kriterion)	123
Vida Tekei Erika Publicațiile etnografice ale Editurii Mentor (1996–2010)	133
Eleonora Sava Cercul Studențesc de Folclor al Facultății de Litere. Istoric, metodologie, arhivă.	173
Asztalos Enikő Istoria de 18 ani a cursului de etnografie al Universității Populare Târgu Mureș.	187
<i>Cercetători și cercetări</i>	203
Keszeg Vilmos Culegerile de folclor ale lui Borbély Sándor în zona Arieșului la sfârșitul secolului 19	205

Olosz Katalin Culegerile de balade populare ale lui Károly Viski de la începutul secolului 20	229
Tánczos Vilmos Relațiile și studiile bucureștene ale lui Lükő Gábor (1931–1933) . . .	251
Salamon Márton László Legăturile dintre școala de sociologie a lui Dimitrie Gusti și gruparea <i>Erdélyi Fiatalok</i> (prin prisma revistei <i>Sociologie Românească</i>)	279
Kürti László Timp, teren și descriere: Cercetători ai regiunii Călata și comparația nunților	299
Viga Gyula Gunda Béla și migrații Europei Carpatice	329
Gatti Beáta Sántha Alajos și opera sa în contextul cercetării secuilor din Bucovina	343
Albert Ernő Farágó József (1922–2004)	367
Balázs Lajos Bartók nu evadează! Viziunea apocaliptică a globalizării în <i>Cantata Profana</i>	399
Rezumate	419
Autorii.	435

Contents

Recommendation	7
<i>History of Institutions</i>	13
Keszeg Vilmos The Report from April 16 th 1942 by the Faculty of Letters of Ferenc József University in Cluj	15
Zakariás Erzsébet The Folklore Archive of the Romanian Academy in Cluj. History and structure	79
Tibori Szabó Zoltán – Újvári Mária The importance of the publications of Minerva Publishing (1920–1948)	95
Dávid Gyula A New Era in the Edition of Hungarian Ethnography in Romania (The First Years of Kriterion Publishing)	123
Vida Tekei Erika The Ethnographic Publications of Mentor Publishing – 1996–2010	133
Eleonora Sava The Folklore Circle of the Students of the Faculty of Letters. History, Methodology, Archive	173
Asztalos Enikő The 18 Years History of the Course of Ethnography at the Târgu Mureş Popular University	187
<i>Scholar Portraits and Research</i>	203
Keszeg Vilmos The Folklore Collection of Borbély Sándor in 19 th Century Arieş Region	205

Olosz Katalin The Collections of Folk Ballads by Viski Károly at the Beginning of the 20 th Century	229
Tánczos Vilmos Lükő Gábor's Bucharest Period: Academic Studies and Acquaintances (1931–1933)	251
Salamon Márton László The Relations between Dimitrie Gusti's Sociology School in Bucharest and the <i>Erdélyi Fiatalok</i> Group (Seen through <i>Sociologie Românească</i> Magazine).	279
Kürti László Time, Space, and Description. Researchers of Călata and the Comparison of Wedding Tradition	299
Viga Gyula Gunda Béla and the Migrants of Carpathian Europe.	329
Gatti Beáta Sántha Alajos and his Works in the Context of the Research on the Szeklers from Bukovina.	343
Albert Ernő Farág József (1922–2004).	367
Balázs Lajos Bartók does not Escape! The Apocalyptic Vision of Globalization in <i>Cantata Profana</i>	399
Abstracts	425
Authors	439